

kronik szkolnych z przygranicznych terenów Prowincji Poznańskiej, wreszcie Krzysztof W. Mucha – Obraz pierwszej wojny światowej w gimnazjalnych podręcznikach historii.

Podsumowaniem konferencji stało się sformułowanie przez jej uczestników postulatów systematycznego pogłębienia badań nad dziejami Wielkiej Wojny oraz prowadzenia dalszych kwerend archiwalnych w tym zakresie. Ponadto zwrócono uwagę na kwestię potrzeby popularyzacji wiedzy na temat I wojny światowej.

Należy nadmienić, że organizatorzy konferencji planują wydanie tomu, w którym zamieszczone zostaną wszystkie wygłoszone referaty. Wypada wyrazić nadzieję, że wspomniane inicjatywy – konferencja *Wielka Wojna. W stulecie wybuchu*, wystawa i publikacja pokonferencyjna – przyczynią się w znaczący sposób do lepszego poznania okresu I wojny światowej, a także staną się zachętą do organizowania podobnych spotkań naukowych w przyszłości.

DARIUSZ MARCINIEC
UNIwersytet Łódzki*

Sprawozdanie z Jubileuszu 65-lecia urodzin i 40-lecia pracy naukowo- dydaktycznej w Uniwersytecie Łódzkim Profesora Albina Głowackiego, Łódź, 27 maja 2015 r.

W dniu 27 maja 2015 r. w Sali Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego odbył się Jubileusz 65-lecia urodzin oraz 40-lecia pracy naukowej i dydaktycznej w Uniwersytecie Łódzkim prof. dr. hab. Albina Głowackiego (ur. 1949), połączony z wręczeniem dedykowanej Jubilatowi książki pt. *Wokół spraw trudnych, bolesnych i zapomnianych. Studia i szkice*, która ukazała się pod zbiorową redakcją jego uczniów – E. Kowalczyk, L. Ladoruckiej, W. Marciniaka, B. Szubtarskiej i J. Żelazko, nakła-

* Wydział Filozoficzno-Historyczny, Instytut Historii, Katedra Historii Polski Najnowszej.

dem Wydawnictwa UŁ¹. Uroczystość została przygotowana przez Instytut Historii UŁ oraz Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Łodzi. Wzięli w niej udział licznie zgromadzeni pracownicy wspomnianych wyżej instytucji, przyjaciele i uczniowie Jubilata, przedstawiciele organizacji, których jest on członkiem lub współpracownikiem (m.in. Oddziału Łódzkiego Związku Sybiraków i Łódzkiej Rodziny Katyńskiej), studenci UŁ.

Spotkanie otworzył dr Wojciech Marciniak z Instytutu Historii UŁ. Przywitał on serdecznie Jubilata oraz zgromadzonych gości, po czym zagał spotkanie, przekazując następnie głos naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi, dr Joannie Żelazko. Poinformowała ona zebranych, iż zamysł przygotowania książki upamiętniającej podwójny jubileusz A. Głowackiego zrodził się w kręgu jego uczniów oraz seminarzystów i jest wyrazem ich wdzięczności wobec Pana Profesora. Do napisania tekstów zaproszono wiele osób z różnych ośrodków naukowych w kraju i zagranicy. Artykuły nadesłało ostatecznie 35 autorów i one to, pogrupowane w ramach sześciu bloków tematycznych, weszły w skład dedykowanego Jubilatowi dzieła. W dalszej części wystąpienia dr J. Żelazko przedstawiła pokrótce pozostałych członków komitetu redakcyjnego. Na zakończenie wyraziła wdzięczność tym wszystkim, bez których wsparcia i życzliwości planowana inicjatywa nie mogłaby dojść do skutku, w tym recenzentom książki prof. dr. hab. Mirosławowi Golonowi (UMK w Lublinie) i dr. hab. Sławomirowi Nowinowskiemu (UŁ), Rektorowi UŁ prof. dr. hab. Włodzimierzowi Nykielowi, dyrektorowi Oddziału IPN w Łodzi Markowi Drużce oraz dyrektor Wydawnictwa UŁ mgr Ewie Bluszcz.

Z kolei wystąpił dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, prof. zw. dr hab. Zbigniew Anusik. Odczytał on list Jego Magnificencji Rektora UŁ skierowany do Profesora A. Głowackiego z okazji 65. urodzin i 40-lecia pracy naukowej. Złożył też Jubilatowi najlepsze życzenia i gratulacje w imieniu własnym i pracowników reprezentowanego przez siebie wydziału. Przypomniał, że Pan Profesor był współzałożycielem i pierwszym redaktorem utworzonego w Instytucie Historii półrocznika „Przegląd Nauk Historycznych”, co z pewnością sprawi, że jego nazwisko na trwałe zapisze

¹ *Wokół spraw trudnych, bolesnych i zapomnianych. Studia i szkice*, red. E. Kowalczyk, L. Ladorucka, W. Marciniak, B. Szubtarska i J. Żelazko, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014, ss. 1022.

się w historii. W nieco żartobliwej formie odwołał się do przykładu znanego historyka lwowskiego, Ksawerego Liskego. Wspomnił, że dziś już mało kto pamięta, czym w swoich badaniach zajmował się ten historyk, ale niemal wszyscy wiedzą, że był on założycielem i pierwszym redaktorem „Kwartalnika Historycznego”. Życzył Jubilatowi, aby za 25, 50 i 100 lat pamiętano nie tylko o tym, że był on pierwszym redaktorem „Przeglądu Nauk Historycznych”, ale również potrafiono wskazać jego najważniejsze publikacje.

Jako kolejny wystąpił dyrektor Oddziału IPN w Łodzi – Marek Drużka. Stwierdził on, iż nie jest dziełem przypadku, że IPN w Łodzi zaangażował się w prace nad przygotowaniem publikacji poświęconej A. Głowackiemu. Pan Profesor jest bowiem recenzentem wielu prac wydawanych zarówno przez Oddział Łódzki IPN, jak również inne oddziały tej instytucji w Polsce. Przedstawił pokrótce związki prof. dr. hab. A. Głowackiego z Oddziałem Łódzkim IPN. Przypomniał, że był on m.in. przewodniczącym Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Kończąc, pogratulował Jubilatowi osiągnięć naukowych i podziękował mu za dotychczasową współpracę. Wyraził nadzieję na kontynuację tej współpracy w przyszłości.

Profesor Albin Głowacki podczas Jubileuszu, fot. S. Szczesio

Dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, prof. zw. dr hab. Z. Anusik przemawiający w czasie Jubileuszu (obok dyrektor Instytutu Historii UŁ, prof. dr hab. M. Nartowicz-Kot oraz kierownik Katedry Historii Polski i świata po 1945 r., prof. dr hab. L. Olejnik), fot. S. Szczesio

Jubilat w otoczeniu uczniów i pracowników Instytutu Historii UŁ (ze zbiorów IPN)

Następnie głos zabrała dyrektor Instytutu Historii UŁ, prof. dr hab. Maria Nartnowicz-Kot. Złożyła ona Profesorowi A. Głowackiemu najlepsze życzenia z okazji Jego podwójnego jubileuszu oraz przybliżyła pokrótce jego sylwetkę. Stwierdziła, że z Jubilatem zna się już od 45 lat, jeszcze od czasów studenckich, kiedy to wspólnie działali w kole naukowym, organizując m.in. objazdy terenowe. Przypomniała, że od początku pracy w Instytucie Historii A. Głowacki udzielał się na wielu płaszczyznach – jako nauczyciel akademicki, uczony, członek różnych organizacji naukowych i społecznych – i na każdej z nich może czuć się spełniony. Na zakończenie raz jeszcze złożyła Jubilatowi gratulacje, życząc mu dalszych sukcesów zawodowych, wytrwałości w realizacji zamierzeń oraz radości i pomyślności w życiu osobistym.

W imieniu prezesa IPN dr. Łukasza Kamińskiego głos zabrał jego asystent – Jarosław Tešiorowski. Pogratulował on Panu Profesorowi dotychczasowego dorobku i złożył wyrazy wdzięczności za wieloletnią współpracę z IPN, zwłaszcza za prace w Kapitulie Nagrody Honorowej Kustosza Pamięci Narodowej. Odczytał również list z gratulacjami od prezesa IPN i przekazał go na ręce Jubilata.

Z kolei o zabrnie głosu został poproszony prof. dr hab. Leszek Olejnik, kierownik Katedry Historii Polski i świata po 1945 r., który zaprezentował sylwetkę naukową Jubilata. Profesor Albin Głowacki rozpoczął pracę w Uniwersytecie Łódzkim w 1975 r. Tu też przeszedł wszystkie szczeble swojej kariery naukowej, uzyskując w 1983 r. stopień doktora nauk humanistycznych (na podstawie rozprawy pt. *Działalność opiekuńcza Związku Patriotów Polskich w ZSRR [1943–1946]*), a w 1998 r. stopień doktora habilitowanego. Od 2000 r. jest profesorem nadzwyczajnym UŁ. Zainteresowania badawcze A. Głowackiego koncentrują się wokół losów obywateli polskich na Wschodzie po 1939 r., radzieckiej okupacji ziem wschodnich RP w latach 1939–1941 oraz działalności Związku Patriotów Polskich w ZSRR. Zajmuje się on również stosunkami polsko-radzieckimi w latach 1939–1946 i współczesną Rosją. Profesor A. Głowacki może poszczycić się imponującym dorobkiem naukowym. Opublikował ponad 300 prac, w tym 12 w językach obcych. Najważniejsze znaczenie w jego dorobku naukowym ma rozprawa habilitacyjna pt. *Sowieci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939–1941*, wydana drukiem w roku 1997. Zyskała ona uznanie w środowisku naukowym, m.in. została nagrodzona Nagrodą Polskiej Fundacji Kulturalnej im. Prezydenta Edwarda Raczyńskiego w Londynie. Profesor Albin Głowacki wy-

promował ogółem 113 magistrów i 77 licencjantów. Jest też promotorem sześciu dysertacji doktorskich i opiekunem sześciu kolejnych. Był jednym z pomysłodawców i pierwszym redaktorem „Przeglądu Nauk Historycznych”, a także (w latach 2002–2008) redaktorem czasopisma „Acta Universitatis Lodzianensis”, Folia historica. Odbył liczne staże zagraniczne, w tym w Moskwie, Leningradzie, Kijowie, Mińsku oraz Iwanowie. Jest członkiem i aktywnym działaczem wielu instytucji naukowych i społecznych, takich jak Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łodzi, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”, Związek Sybiraków i Polsko-Rosyjska Grupa ds. Trudnych. Kończąc swoje wystąpienie, prof. dr hab. L. Olejnik pogratulował Jubilatowi dotychczasowych sukcesów na niwie naukowej i życzył mu wielu dalszych, owocnych lat pracy.

Ludwik Jerzy Rossowski omówił pokrótce związki prof. A. Głowackiego z łódzkimi Sybirakami, dziękując jednocześnie Jubilatowi za wieloletnią współpracę na wielu płaszczyznach. Był on członkiem powołanej przez Łódzki Oddział Związku Sybiraków Komisji Historycznej – przychodził na jej comiesięczne spotkania i aktywnie uczestniczył w jej pracach. Za jego sprawą doszło do nawiązania współpracy między studentami historii UŁ a zesłanymi na Syberię Polakami, a kiedy Sybiracy powołali do życia swój organ prasowy – „My, Sybiracy” – Profesor A. Głowacki wszedł w skład zespołu redakcyjnego tego rocznika. Dzięki niemu pismo zyskało na znaczeniu, a na jego łamach zaczęli publikować uznani badacze, m.in. profesor Maria Magdalena Blombergowa i Jelena Jakimowa z rosyjskiego „Memoriału”. W periodyku tym drukowane były również teksty osób, które pod kierunkiem Pana Profesora pisały prace magisterskie poświęcone problematyce polskich zesłańców. Dodał też na zakończenie, że Jubilat współpracował przy powstaniu monumentalnego dzieła *Księga Sybiraków 2006*, prezentującego 16-letni dorobek 504 kół Związku Sybiraków.

W imieniu uczniów Pana Profesora głos zabrał dr Dariusz Rogut – dyrektor Muzeum Regionalnego w Bełchatowie i zarazem pracownik naukowy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach Filia w Piotrkowie Trybunalskim, pierwszy wypromowany przez A. Głowackiego doktor. Wspominał on niezwykle ciepło lata współpracy z Jubilatem i wyjątkowy klimat, jaki panował na jego seminarium. Stwierdził, że Profesor Głowacki był dla swoich uczniów niczym ojciec – bardzo otwarty, troskliwy, opiekuńczy,

a przy tym prawdomówny, surowy, wymagający i czasami uszczypliwy.

W dalszej części spotkania nastąpiło uroczyste wręczenie księgi jubileuszowej prof. A. Głowackiemu przez komitet redakcyjny, po czym głos zabrały osoby z sali. Profesor Marek Dutkiewicz w imieniu własnym oraz pracowników Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UJK Filia w Piotrkowie Trybunalskim złożył Jubilatowi gratulacje oraz najlepsze życzenia. Przedstawiciele Łódzkiej Rodziny Katyńskiej – Katarzyna i Janusz Lambowie odczytali list od zarządu i członków reprezentowanego przez siebie stowarzyszenia z podziękowaniami za dotychczasową działalność na rzecz środowiska katyńskiego. Wręczyli też Panu Profesorowi medal pamiątkowy Stowarzyszenia Rodzina Katyńska w Łodzi, będący wyrazem wdzięczności za zaangażowanie w wyjaśnianie bolesnej sprawy katyńskiej i pomoc w ocalaniu pamięci Polaków bestialsko zamordowanych przez sowieckie NKWD w Katyniu, Charkowie, Miednoje, Kijowie-Bykowni i w innych nieznanymi miejscach. Życzenia i gratulacje złożyli Jubilatowi także prof. dr hab. M.M. Blombergowa, członek Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz Stanisław Jurkin, prezes Związku Sybiraków Oddział w Łodzi.

Jako ostatni przemówił do zgromadzonych Profesor A. Głowacki. Jubilat rozpoczął od stwierdzenia: „Chwilo trwaj”. Wyraził radość ze spotkania i obecności na nim tak wielu osób. Cieszył się z faktu, że w uroczystości wzięli udział nie tylko pracownicy Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, ale także przedstawiciele Związku Sybiraków i Rodziny Katyńskiej, reprezentanci UJK Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Uniwersytetu Medycznego w Łodzi oraz Uniwersytetu Śląskiego. Stwierdził, że jest historykiem trochę z przypadku. W podjęciu decyzji o studiach zadecydowało bowiem za niego Ludowe Wojsko Polskie. Nie chciał jeszcze wstępować do armii i dlatego rozpoczął studia historyczne na UŁ. Obie prace, magisterską i doktorską, realizował pod kierunkiem swojego mistrza – prof. dr. hab. Władysława Bortnowskiego. Miał szczęście, gdyż jako temat dysertacji doktorskiej podjął kwestie wschodnie. Był to w owym czasie temat trudny i niewygodny ze względów politycznych. Rozprawa ta, przyjęta do druku w jednym z warszawskich wydawnictw, nie została wówczas opublikowana („wypadła” z planu wydawniczego). Dzięki prof. Ludwikowi Bazyłowowi uzyskała jednak I nagrodę w ogólnopolskim konkursie. Profesor A. Głowacki mówił też o swoich stażach w Rosji i pracy w tamtejszych

archiwach, okraszając opowieść zabawnymi anegdotami. Na koniec wyraził swoją wdzięczność inicjatorom przygotowania księgi jubileuszowej i autorom tekstów. Podziękował również władzom Wydziału Filozoficzno-Historycznego za współpracę z gronem redakcyjnym oraz pracownikom IPN za udział w tym przedsięwzięciu.

Po uroczystości nastąpiły gratulacje i życzenia składane na ręce Jubilata. Autorzy tekstów oraz honorowi goście otrzymali natomiast księgę jubileuszową podpisaną przez Pana Profesora. Po spotkaniu odbył się poczęstunek. Profesorowi A. Głowackiemu gratulujemy tego pięknego, podwójnego jubileuszu i życzymy mu zdrowia oraz dalszej, pełnej sukcesów pracy naukowej.

MAŁGORZATA KARKOCHA
UNIwersytet Łódzki*

* Wydział Filozoficzno-Historyczny, Instytut Historii, Katedra Historii Nowożytnej.